

ГЛОБАЛЬНА ПРОБЛЕМА БІДНОСТІ

асист. Могильна Н.О, студент Шкіль Д.

Розвиток світової економіки в останні десятиліття, що відбувається під впливом глобалізації останньої хвилі, характеризується зміною стандартів життя і поглибленням економічної нерівності як на національному, так і на міжнародному рівнях. Споживання на душу населення стрімко зростає як у розвинутих країнах, так і в тих, що розвиваються, рівень дитячої смертності знижується, частка населення, що проживає за межею абсолютної бідності, водночас мільйони жителів нашої планети, відповідно до різних статистичних підходів, і далі об'єктивно вважаються надзвичайно бідними, що свідчить про необхідність зміни методологічних підходів до оцінки бідності, а не про деескалацію цієї проблеми.

Проблема економічної нерівності та бідності, яка на початку ХХІ ст. розглядається як головна у соціально-економічній політиці будь-якої держави, в окремих країнах загострилася настільки, що власними зусиллями вони вирішити її не в змозі.

Нині проблема бідності набула глобального характеру і властива як багатим індустріальним країнам, так і тим, що розвиваються, хоча й проявляється неоднаково. Так, у найбідніших країнах люди гинуть переважно від недоїдання та епідемій, не мають змоги отримати навіть початкову освіту. У країнах "золотого мільярда" бідними вважають людей, які не мають необхідних коштів для отримання сучасної якісної освіти та інших можливостей поліпшення власного добробуту. Незалежно від загального рівня життя населення у країні, завжди є частина людей, які живуть значно гірше, їх вважають бідними за національними стандартами. Оскільки бідні, наприклад, у Швейцарії чи США, вважаються цілком забезпеченими за національними стандартами України, а вітчизняне бідне населення живе непогано порівняно з більшістю населення Ефіопії, постає запитання, що саме вважають "бідністю" і кого визнати справді бідним. Ця проблема ускладнюється з існуванням поняття "суб'єктивна бідність". У світовій практиці виокремлюють кілька підходів до визначення критеріїв бідності: абсолютний, відносний, структурно-витратний, ресурсний, суб'єктивний. Жоден із них сам по собі не є універсальним і надійним інструментом установлення повної картини щодо масштабів, структури, глибини такого гострого і соціального явища, як бідність. Найчастіше для визначення рівня бідності використовують два найпоширеніших базових показники: межа бідності та ВВП на душу населення, оскільки вони, по-перше, узагальнюють первинні дані, по-друге, виражаються в одиницях, які безпосередньо використовуються і є загальнозживаними, по-третє,

теоретично об'єктивні . Однак надзвичайно високий рівень економічної маргіналізації світу зумовлює існування специфічних підходів до оцінювання бідності в різних країнах та регіонах.

Розробка, зокрема визначення, основних напрямків міжнародної політики з подолання бідності, проводиться на основі теоретичних досліджень причин маргіналізації світу за рівнем доходів та темпами економічного зростання. Більшість із них базуються на макроекономічних моделях економічного зростання (модель Солоу, теорія ендогенного та екзогенного зростання), що у свою чергу враховують такі чинники, як споживання, заощадження, інвестиції, амортизація, науково-технічний прогрес, продуктивність праці. Інша група теорій пояснює причини бідності країн "третього світу" з погляду зовнішньоторговельної та міжнародної торговельної політики, зосереджуючись на таких проблемах, як протекціонізм, зокрема використання його інструментів з метою захисту молодих галузей, імпортозаміщувальна чи експортоорієнтована індустріалізація, дуалістична економіка тощо. Відповідно до чинників, які беруться до уваги, розробляються основні підходи до подолання бідності, значна частина яких зводиться до визначення форми та обсягів іноземної допомоги країнам, що розвиваються, тому проблема подолання бідності тісно пов'язана з міжнародною політикою зменшення боргового тягаря.

Усі міжнародні ініціативи з подолання бідності умовно можна поділити на дві групи: пряма й опосередкована економічна допомога країнам, що потерпають від цієї проблеми , а також ті інструменти міжнародної економічної політики, які змінюють глобальне макроекономічне середовище (торговельне, фінансове) і таким чином сприяють позитивним трансформаціям у бідних країнах. До останніх належать передусім міжнародна торговельна політика, зокрема спрямована на лібералізацію товарообігу, і боргова політика. Узагальнити інформацію про всі ініціативи країн Півночі з економічного сприяння розвитку бідних країн доволі складно, оскільки, по-перше, розрізняють двосторонню та багатосторонню допомогу, а по-друге, у міжнародній політиці з подолання бідності виникає одночасно дуже багато протилежних тенденцій і дискусійних моментів.

Багатосторонні ініціативи. З радикального погляду, допомога розвинутих країн, як двостороння, так і багатостороння, ніколи не надається лише з метою сприяння економічному розвитку бідних країн. Міжнародні економічні організації — це інструмент експлуатації бідних держав багатими і закріплення останніх на периферії світового господарства, оскільки багаті країни повністю контролюють їхню діяльність, а участь у них бідних країн лише створює ілюзію багатосторонності. Використання міжнародної торговельної політики як механізму подолання бідності.